

Марченко Н.В.

Сумський національний аграрний університет, Україна

Лінгвокраїнознавчий компонент вивчення мови

За останні роки значно збільшилася кількість робіт, які свідчать про зацікавленість та прагнення лінгвістів до дослідження мовних явищ у широкому екстралінгвістичному контексті.

В наш час необхідність вивчення мови в її реальному функціонуванні у різних сферах людської діяльності стала загально визнаною.

З'являється ряд робіт, в яких робляться спроби виявити обумовленість мови в самому значенні лексичних одиниць, виділити так званий «культурний» компонент значення, розкрити лінгвістичну природу «фонових» знань, показати особливість та своєрідність їх функціонування у кожній з розглянутих мовних спільнот.

Теоретичне осмислення даної проблеми нерозривно пов'язане з цілями та завданнями науки лінгводидактики: прагнення вчених-методистів знайти найбільш раціональні методи викладання іноземної мови, доцільність навчання культурі іншомовної країни через призму мови, її національний зміст. Однак необхідно зазначити, що останні, найбільш значні досягнення у цьому напрямі, були зроблені, головним чином, в межах лінгвокраїнознавства.

Одне з центральних напрямів лінгвістичних досліджень соціальної обумовленості мови – лінгвокраїнознавче направлення.

Представники цього напрямку вивчення соціальної обумовленості мови зосереджують свою увагу на дослідженні значення слова. Вони виходять з того, що слово є, перш за все, позначення, знак тієї чи іншої реалії дійсності і тому в його семантиці можна знайти, виділити деякий «екстралінгвістичний» зміст, який прямо та безпосередньо відображає культуру, яка обслуговується мовою. Таким чином, саме через значення здійснюється зв'язок лексичних одиниць з позамовною дійсністю.

Даний напрямок можна назвати лінгвокраїнознавчим, тому що з одного боку, він був сформований під впливом вирішення проблеми про співвідношення мови та культури, а з іншого боку його виникнення було обумовлене прагматичними передумовами: підходом до викладання іноземної мови як засобу спілкування, необхідністю вивчення мови у тісному зв'язку з культурою країни, яка обслуговується цією мовою.

Слово, яке відображає предмет чи явище дійсності певного соціуму, не лише означає його, але й створює при цьому. Тому в його семантиці повинен міститися деякий компонент, який фіксує саме цей соціальний фон, в якому слово існує.

Визнаючи наявність «внутрішнього» змісту слова-знака, тобто факту, що слово-знак виражає щось окрім себе самого, ми змушені визнати і наявність культурного компоненту.

Вивчення культурного компоненту слів є важливою умовою успішного оволодіння іноземною мовою, однак, в свою чергу він входить до більш широкого кола культурно-історичних значень, які відповідають соціальній дійсності, засвоєння якої є важливою умовою використання мови як засобу спілкування.

Неодмінною умовою реалізації будь-якого комунікативного акту повинно бути «обопільне знання реалій тим, хто говорить і тим, хто слухає, що є основою мовного спілкування», вони отримали в лінгвістиці назву «фонових знань».

Головним об'єктом лінгвокраїнознавства є фонові знання, якими володіють члени певної мовної та етнічної спільноти, тому проблеми, які вирішує ця наука, частково покривають завдання соціолінгвістики. А зважаючи на те, що фонові знання включають систему світоглядних поглядів, які панують у даному суспільстві, то цю науку слід визнати суспільною, соціологічною.

Таким чином, значне коло проблем та перспективи досліджень розширюють межі лінгвокраїнознавства і роблять цю науку комплексною.

Лінгвокраїнознавство має безліч невирішених питань, значна частина яких носить проблемний характер. Їх складність та багатоаспектність не дозволяють дати на все вичерпні відповіді, виробити певну точку зору. Остаточно не вирішене питання про визначення меж фонових знань, часом до них відносяться практично всі знання, якими володіють комуніканти на момент спілкування.